

Doğın Alpaslan Demir

*NOLI
TURBARE
CIRCULOS
MEOS*

*Savaşıın
Dört Hali*

@doganalpdemir

Noli Turbare Circulos Meos!

Savaşın Dört Hali

E- Kitap (Risale)

Şubat 2018

ISBN: 978-605-68108-1-7

Doğan Alpaslan Demir

Kapak görseli: Pixabay

Yazar hakkında

1961 doğumlu, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunu. Uzun yıllar kamuda ve sivil toplum örgütlerinde yöneticilik yaptı. Deneme, makale, şiir, köşe yazısı türünde pek çok çalışması internet ortamında bulunuyor.

Kitap hakkında

Kitap diyorum ama aslı kitapçık, eski deyişle bu çalışma bir risale. Sadece PDF formatında ve e-kitap olarak hazırlandı. Telif hakları tümüyle tarafıma aittir ve üzerinde değişiklik yapılmamak kaydıyla ücretsiz olarak paylaşılabılır ve dağıtılabılır.

İÇİNDEKİLER

Giriş..... 4

Birinci hikâye

Prof. Ernst Holzlohner.....7

İkinci hikâye

Mata Hari.....11

Üçüncü hikâye

Adolf Eichmann..... 20

Dördüncü hikâye

Arşimet.....30

Kaynaklar.....34

Giriş

*Kitabın adının Latince olmasına takılmayın, sadece okuyucu adaylarının dikkatini çekmek için bu adı kullandım. **Noli Turbare Circulos Meos!** sözü Arşimet'e ait, "Çemberlerime dokunmayın" anlamına geliyor. Bu sözün, Arşimet'in Roma askerleri tarafından öldürülmeden önce söylediği son söz olduğu rivayet ediliyor. Hikâyenin tamamını kitabın sonunda okuyacaksınız.*

Kitap, dört tarihi kişinin yaşam öykülerinden kesitler sunuyor. Bu kişilerin en önemli ortak noktaları ecelleriyle ölmemiş olmaları. İkiisi idam edilmiş, biri idamdan "kurtulmak" için intihar etmiş, sonuncusu ise savaşın galipleri tarafından öldürülmüş.

Dördünün de yaşamları, savaşın türlü çeşit halleri nedeniyle son bulmuş.

Dördünün meslekleri arasında benzerlik yok ama tümü boğazlarına kadar savaşın içine gömülmüşler.

Bir fizyoloji profesörü, bir dansöz, petrol şirketinde çalışan bir satış elemanı ve bir matematikçi.

Kitabın asıl amacı, bu dört tarihi kişiliğin hainliklerini, kötülüklerini, cesaretlerini, becerilerini, entrikalarını anlatmak değil; yapabilirsem, onların öyküleri üzerinden savaşı anlatmak, savaşın arka planındaki dehşeti, toplumların ölü seviciliğe evrilmesini göstermek.

Kitabımın akademik bir çalışma olmak, tarihin bilinmezlerini ortaya sermek, savaşın bütün hallerini aydınlatmak gibi bir iddiası yok; nedir, anlattığım insan öykülerini mümkün olduğunca güvenilir bulduğum kaynaklara dayanarak tanıtmaya gayret ettim. Yine de tarihsel olaylar üzerine hataları varsa sorumluluğu bana aittir, bulduğunuz yanlışlar için beni e-posta ile uyarmaktan çekinmeyin.

Bu kitapçığı yazarken olabildiğince kolay anlaşılır, teknik terminolojiden temizlenmiş bir dil

*kullanmaya çalıştım. Yine de yer yer çetrefilli
ifadelerden kaçamadım, nedir, olsun o kadarı da...*

Doğın Alpaslan Demir

doganalpdemir@gmail.com

Ocak-Şubat 2018

Bornova İzmir

BİRİNCİ HİKAYE

Prof. Ernst Holzlohner

Ernst Holzlohner (solda) ve Sigmund Rascher (ortada)

Soğuk iklimde açık denizde kazaya uğradıktan sonra suya düşen ve sağ olarak kurtarılan gemi adamlarına veya yolculara uygulanacak tıbbi tedavi yöntemlerini bir Alman profesöre “borçluyuz”. Fizyoloji profesörü Ernst Holzlohner’in yaptığı çalışmalar sonucu, insan vücudunun dondurucu soğuk suya dayanma süresi ve metabolizmamızın soğuk suya verdiği tepkiler ayrıntılı olarak ortaya çıkarılmıştır. Prof. Holzlohner’in titiz bir “bilim adamı” olduğuna, bulgularını dikkat ve özenle raporladığına kuşku yok. Elde ettiği “bilimsel başarılar” çok ses getirmiş olmalı ki, 1945 Nisan ayında Kiel Üniversitesi’ne rektör olarak atanmıştır. Nedir, Prof. Holzlohner rektör olduktan kısa bir süre sonra, 1945 yılı Haziran ayında, 46 yaşında intihar etmiştir. Hitler’in intiharından iki ay sonra!

Holzlohner, çalışmalarını 1942- 1945 yılları arasında sürdürmüştür, çalışma yeri Dachau Toplama Kampı’dır. Soğuk su tanklarına atılan sayısız insan, feci şekilde can verinceye dek türlü “tıbbi” deneylerden geçirilmiştir.

“6 ila 10 dakika arasında nefes alma hızı arttı ve deneysel nesne baygın hale geldi; 11-30 dakika

arasında solunum dakikada yaklaşık üç nefes alıp nihayet tamamen durdu¹.”

Dachau toplama kampı

Holzlohner “bilim insanı” olduğu gibi, Nazi Almanyası’nın bir SS subayıydı. Ülkesinin güçlü bir ulus devlet olmasının, Alman kimliğine dayanan yeni bir Almanyayı kurmaktan geçtiğine gönülden inanmıştı.

¹ *Dachau toplama kampı tıbbi kayıtlarından alınmıştır.*

1941 yılında Almanya'nın Sovyetler Birliği'ne yaptığı saldırı, Nazi yönetimini iyi tanımadıkları bir düşmanla karşılaştırmıştı: SOĞUK...! Şiddetli soğuk havayla karşılaşan Alman kara birlikleri giderek daha fazla zorlanıyordu. Kara saldırısına katılan sıhhiye birlikleri, soğuğa maruz kalan askerlere yapılacak tıbbi yardım konusunda yeni ve daha etkili tedavi protokollerine gereksinim duyuyorlardı. Holzlohner, özellikle hipotermi üzerine yoğunlaştırmıştı çalışmalarını. Kendisinin cephede soğuğa karşı savaşılan askerleri, soğuk suya düşen kazazedeleri kurtarmak için çalıştığına, kendisi ve Alman toplumunun büyük bir kesimi tarafından insan olarak değil, “şey” olarak görülen Yahudileri katletmenin toplumsal yararına, tıbbi gereksinim duyan çoğunluğun ve bilimin çıkarları için yaptıklarının tümüyle etik olduğuna samimi olarak inanmış olması muhtemeldir. Haddizatında, Homo Sapiens'in kötülükle buluştuğu nokta, tam olarak Holzlohner'in durduğu yerdir.

İKİNCİ HİKAYE

Mata Hari

Mata Hari'nin güzel, çekici, becerikli ve Asya'ya özgü egzotik danslarıyla seyredenleri büyülemiş bir kadın olduğu su götürmez gibi görünüyor. Kırk bir yaşındayken, Birinci Dünya Savaşı'nda casusluk suçlamasıyla yargılanmış ve kurşuna dizilmiştir. Hakkında yazılan, çizilen, film ve belgesellere çekilen devasa külliyatla, kısa yaşam süresinde yaptıkları arasında ciddi bir uyumsuzluk vardır. Ölümünün üzerinden bir asırdan fazla bir zaman geçmesine karşın, casus ve kadın kelimelerinin bir araya geldiği her yerde karşımıza Mata Hari çıkar. Sormadan edemiyor insan, “ne yapmış, nasıl yapmış da çağının çok önemli kişileri bile onun hayatının birer figüranına dönüşmüştür?” Soru zor, cevap değerli; kullanacağımız yöntem ise belli, Mata Hari'nin yaşamını, hayat hikayesini didikleyeceğiz, başlıyoruz.

Mata Hari 1876 yılında Hollanda'da doğmuş, şapka tüccarı olan babası sayesinde rahat bir çocukluk geçirmiştir. Asıl adı Margaretha Geertruida Zelle'dir. Babasının iflası, yoksulluğa sürüklenme, gittiği öğretmen okulu müdürünün ona göz koyması ve bunun sonucunda okulu bırakması türünden sıradan sayılabilecek bir gençlik öyküsü vardır. Gençliğinde ilk göze çarpan özellikleri arasında sayılabilecek

delidolu, maceraperest, özgürlüğüne düşkün olmak gibi bir portre çizer bize.

Ailesinden ve okuldan umduğunu bulamayan genç kız, Cava¹¹’da görev yapan Hollandalı bir subayın gazeteye verdiği evlenme ilanını görür bir gün:

"Doğu Hint Adaları’nda görevli subay, cana yakın genç kızla tanışmak istiyor- niyeti ciddi."

Doğu Hint adaları Hollanda’nın sömürgesiydi, ilanın sahibi Rudolph MacLeod, kırk yaşlarında, sırmalı şeritleri olan, fiyakalı subay kıyafetleri içinde çekici görünüyordu.

Mata Hari Rudolph’a bir mektup yazar, tanışirlar ve evlenirler. Kocasının işi gereği Cava’ya doğru gemiyle yola koyulurken 20 yaşını tamamlamamıştır.

Altı yıl geçirir Endonezya’da, Hollanda’ya döner dönmez kocasını yaşamından silkelemiştir. Eşinin içkisinden, çapkınlığından, şiddet uygulamasından yakınmış ama tek çocuklarını, kızını babaya bırakmıştır.

¹¹ Endonezya

Beş parasız, 26 yaşında genç bir dul olarak Paris'e gelir. Yaşamının bu dönüm noktasını şu sözcüklerle anlatmıştır:

“Hayata karşı savaştan yoruldum. Şu ikisinden biri olsun istiyorum: Ya kızımı yanıma alıp saygın bir anne olacağım ya da burada bana sunulan harika hayatı yaşayacağım. Böyle bir hayatın iyi bitmeyeceğini biliyorum, ama bununla başa çıkabilirim.”

Önce resamlara modellik yapar ama doğru dürüst para kazanamaz. Sonunda kendine yeni bir “konsept” çizer, Uzakdoğu'da geçirdiği altı yılın deneyimleri ona çok yardım etmiştir. Egzotik doğu rakkaselerinin kıyafetlerinden esinlendiği dans elbiseleri diktirir, Malay dilinde “Şafağın Gözü” anlamına gelen Mata Hari adını alır. 1905 yılında Paris'te, Guimet Müzesi'nde mistik Hint müzikleri eşliğinde, seçkin bir davetli topluluğu önünde dans eder, gösterisinin sonunda “vecde gelir” ve bayılır; bir gecede şöhret olmuştur.

Mata Hari sadece adını değiştirmemiştir; takma adlı Hollandalı bir kadının doğu diyarlarının egzotizmini taşıdığına kim inanırdı ki. Kendisine baştan aşağı

uydurma bir özgeçmiş yaratmıştır. Çevresindekileri, babasının bir Brahman, annesinin ise dinsel bir tarikatın baş rakkasesi olduğuna, çocukluğunda gizli mabetlerde doğunun gizli danslarını öğrendiğine inandırmayı başarır. Muhtemeldir ki, Avrupa'nın "seçkin" ve zengin beyefendileri, böyle bir hikâyeye inanmaya çoktan hazırdılar. Mata Hari, önünde dans ettiği erkekleri büyülediğinin farkındaydı şüphesiz; kaldı ki eşlerini bile çıplak olarak görmeyen pek çok erkek, doğu "gizemiyle" harmanlanmış, Avrupa sömürgelerinin "seksi prensesinin" güzelliğine mest olmuşlardı. Mata Hari iyi dans etmediğini biliyordu ve onu izlemeye gelen erkeklerle alay etmekten eğleniyor gibidir:

"Beni izlemeye gelen erkekler doğu sanatı izlemeye geldiklerini iddia ediyorlar, yalan, bütün istedikleri benim çıplak dans ettiğimi görmek ve bir fırsatını bulup benimle beraber olmaktan ibaret."

Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması Mata Hari için tam bir darbeydi; erkekler ya cephedeydi ya da onun gösterilerini izleyecek ekonomik güçlerini kaybetmişlerdi. İngiliz, Fransız, İspanyol, Alman subay ve elçilik görevlileri ile daha "yakın" ilişkiler kurmaya başladı. İddia odur ki, kurduğu ilişkilerde

öğrendiği askeri istihbarat bilgilerini en çok parayı verene satıyordu. Almanlardan aldığı iddia edilen 30.000 Mark tutarındaki bir çekin üzerinde bulunduğu suçlamasıyla, Fransa’da, Almanya lehine casusluk yaptığı iddiası ile tutuklandı.

Mata Hari bir özel mahkemede yargılandı, savaşlarda ve olağanüstü hallerde kullanılan bu tür mahkemelerin hukukun değil siyasetin üstünlüğüne dayandığı ve bu nedenle “şaibeli” kabul edildiğine hiç şüphe yok. Mahkemenin yedi yargıcından hiçbirisi hukukçu değildir. Mata Hari’yi suçlamak ve mahkûm

etmek için kullanılan en önemli delil, on bir numarayla etiketlenmiş, üzerinde bulunan makyaj çantasıydı. Bilirkişi raporu, çantadan çıkan iki cıvalı bileşiğin ilaç olarak kullanıldığı gibi, suyla seyreltiğinde görünmez mürekkep olarak kullanılacağına karar verdi. Mata Hari cıvalı bileşikler doğum kontrolü için vajinal yoldan kullandığını söyledi. Oysa o dönemde frengi çok yaygındı ve tedavisinde sadece cıvalı bileşikler kullanılıyordu. Mata Hari nasılsa serbest kalırım düşüncesiyle frengi olduğunu saklamış olabilir mi; bilmiyoruz. Çünkü frengi olduğunu açıklaması ve serbest kalması halinde tüm kariyerinin biteceğini biliyor olmalıydı.

Mahkeme boyunca, Mata Hari'yle ilişki kuran "kelli felli" erkeklerin hiçbirisi onun lehine tanıklık yapmadı, ilişkilerini ve ona para verdiklerini reddettiler.

Mata Hari'nin idam edilmesi gerekiyordu, Katolik Fransa için Mata Hari bir "femme fatale"^{III} olmuştu. İlişki kurduğu "saygın" erkekler hakkında gereğinden fazlasını biliyordu. Savaş yıllarında toplumsal histeriye dönen "casus" fobisinin beslenmeye, Fransız istihbaratının beceriksizliklerini gizlemeye, "kirletilen ahlaki değerlerin" temizlenmeye gereksinimi vardı. Mata Hari 15 Ekim 1917 tarihinde kurşuna dizilmek üzere idam mangasının önüne çıkarıldı.

Mata Hari'nin casusluk faaliyetlerinin içine ne denli bulaştığını kesin olarak bilmiyoruz. Okuduğunuz kitabın bu konuyu aydınlatmak gibi bir amacı da bulunmuyor. Nedir, Mata Hari'nin yaşamı ve

^{III} Femme Fatale: Fransızca "felakete neden olan, çekici baştan çıkarıcı kadın" anlamına gelir. XIX. Yüzyıl sonlarından itibaren yükselen kadın özgürlük hareketlerine tepki olarak muhafazakâr toplumlarda çok yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Özellikle cinsel özgürlüğü, bağımsız birey olabilmeyi savunan kadınlar sıklıkla "femme fatale" olarak etiketlenmişlerdir. Tarihteki ilk örneğinin Eski Ahit'te yer alan Lilith olduğu söylenebilir. 1970'li yıllarda popüler Türk filmlerinden Tarkan'da yer alan büyücü Goscha, tipik bir femme fatale örneğidir.

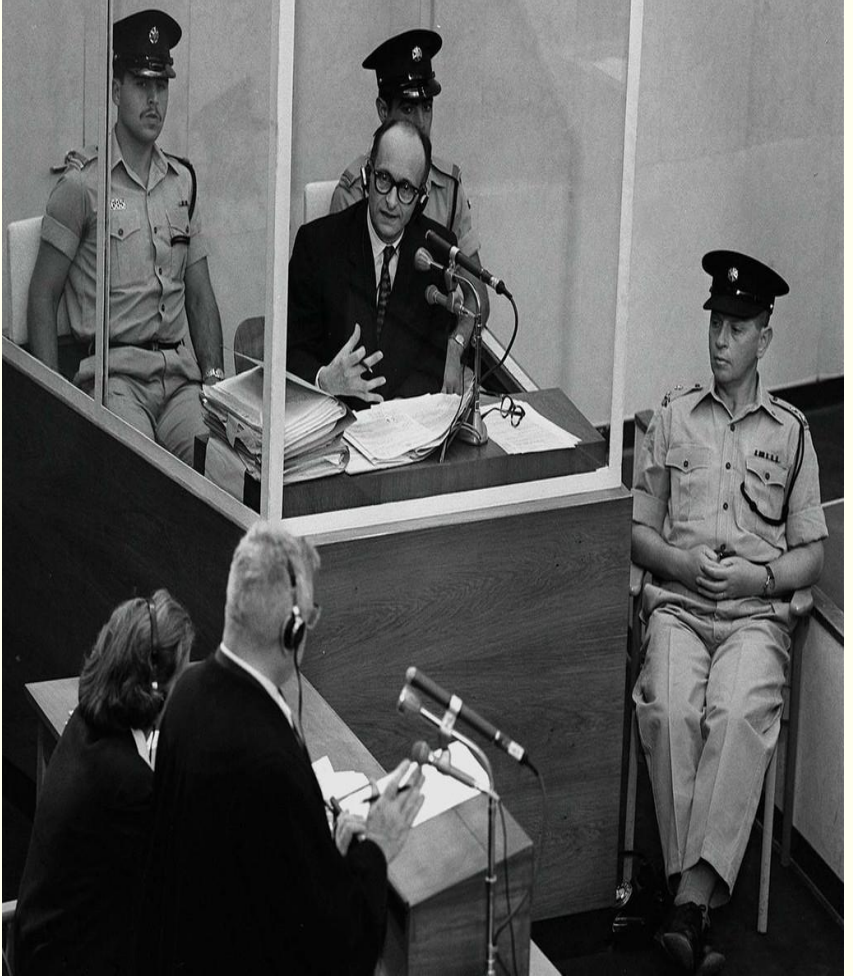
yargılanması, savaşın kirli yanına ait önemli bir fotoğraftır. Özellikle Mata Hari'nin idamına ait bir anekdot, bu fotoğrafa yorumlaması çok güç bir derinlik, zenginlik ve sıcaklık katar:

Mata Hari gözlerinin bağlanmasını kabul etmemiş ve idam mangasındaki 12 askere bir veda öpücüğü göndermiştir. Askerler nişan alır ve aldıkları komutla ateş ederler. Mata Hari ölmüştür. Nedir, Mata Hari'nin vücudundan sadece dört mermi çıkmıştır, sekiz asker ıska geçmiştir^{IV}.

^{IV} Mata Hari ile ilgili bu anekdot Eduardo Galeano'nun Kadınlar adlı kitabından alınmıştır.

ÜÇÜNCÜ HİKAYE

Adolf Eichmann

Kudüs Bölge Mahkemesi

Adolf Eichmann, Otuz bir Mayıs 1962 tarihinde, İkinci Dünya Savaşı yıllarında milyonlarca Yahudi'nin toplama kamplarında katledilmesinden sorumlu bulunarak İsrail'de idam edildi. İdam cezasının kaldırılması için İsrail Cumhurbaşkanı Yitzhak Ben-Zvi'ye yazdığı mektupta, kendisini emirleri yerine getiren bir araç olarak tanımlamış, bu nedenle katliamlardan sorumlu tutulamayacağını ve vicdan azabı çekmediğini yazmıştır.

1906 yılında dünyaya geldi Eichmann. Mühendislik eğitimindeki başarısızlığı üzerine bir petrol şirketinde satış elemanı olarak çalışmış, 26 yaşında Nazi Partisi'ne üye olmuştur. İkinci Dünya Savaşı başladığında Gestapo 'ya transfer edilmiş, "Yahudi sorunu"nun çözümü için geliştirilen "Nihai Çözüm" projesini yürüten bir birimin başına geçirilmiştir. Savaşın bitmesinden sonra gözaltına alınırsa da tutulduğu kamptan kaçarak Arjantin'e gitmeyi başarmıştır. Buenos Aires'te farklı bir kimlikle yeni bir hayat kurmuş ve göze çarpmadan 15 yıl yaşamıştır Arjantin'de. Nedir, yeni kurulan İsrail Devleti'nin MOSSAD ajanları dünyanın dört köşesinde kaçak Nazileri aramaktadırlar; Eichmann, 11 Mayıs 1960 tarihinde üç kişilik bir MOSSAD timi

tarafından yakalanmış, gizlice İsrail'e getirilmiştir. O dönemin basın organlarında MOSSAD timinin başarılarını kutlamak için uçakta şampanya patlattığı haberleri çıkmıştı.

Adolf Eichmann'ın İsrail'de yargılanmaya başlaması tüm dünyada ses getirdi, Yahudiler için bu mahkeme Eichmann'ın şahsında Alman Nazi yönetiminin yargılanması anlamına geliyordu. Yargılamanın adil olup olmadığı bu kitabın ilgi alanına girmiyor, nedir, özel statüde kurulan mahkemeler hukukun tarafsızlığına hemen daima gölge düşürmüştür. Üzerindeki gölgeye rağmen, iki yıl süren yargılama, Dünya Savaşı boyunca süren Yahudi soykırımı, soykırım sürecine Avrupa ülkelerinin tepkisizliği, Nazi faşizminin örgütlenme süreci ve toplumların, insanların, devletlerin savaşa karşı duruşunun çok detaylı olarak tartışıldığı bir sürece dönüşmüştür.

Mahkemeyi izleyenlerin ilk izlenimlerinin başında Eichmann'ın pek de zeki bir kişi olmadığı, kültürel düzeyinin de oldukça düşük olduğu geliyordu. Ünlü Alman düşünürü Kant'tan yaptığı acemi alıntılar savunmasına yarar sağlamıyordu. Hitler'in "Kavgam" kitabını ve Nasyonal Sosyalist Parti'nin tüzüğünü okumamış olduğunu, ülkesinin yasalarına saygılı,

üstlerinin emirlerini yerine getiren biri olduğunu iddia etmişti. Yarım düzine psikiyatrist, onun hakkında normal raporu vermişti. Psikiyatristlerden biri *“muayeneyi bitirdiğimde benden daha normaldi”* demekten kendini alamamıştı. Yaptığı savunmanın temel argümanı şuydu: Yahudilerden nefret eden, fanatik bir antisemit değildi, anne tarafından Yahudi akrabalığı, gençliğinde Yahudi arkadaşları vardı. Eichmann, kendilerini hiç görmediği milyonlarca Yahudi’nin oradan oraya nakledilmesine dair belgeler hazırlamış, projeler üretmiş, toplama kamplarına yapılan sevkiyatı yönetmişti. Kendisi Yahudilerin ölüm emrini vermemiş, öldürülen bir Yahudi görmemişti^V. Ailesine, çocuklarına, ülkesine bağlı, iyi bir aile babasıydı. Hakimler ve savcılar Eichmann’ın iddialarını, savunmasını ciddiye almadılar; bunca kötülüğü, bu denli mezalimi “sıradan”^{VI} bir insanın yapması olası değildi. Gerek mahkeme heyeti gerekse de davayı izleyen siyaset bilimcileri, aydınlar, yazarların birçoğunun ortak görüşü, Eichmann’ın, 1942 yılında Wannsee

^V *Eichmann’ın bir Yahudi’yi bizzat öldürdüğüne dair iddia ortaya atılmış ama kanıtlanmamıştır.*

^{VI} *“Sıradan” sözcüğü Hannah Arendt’in Kötülüğün Sıradanlığı adlı kitabına atıf yapmak üzere kullanılmıştır.*

Konferansı'na katılan kişilerden biri olması nedeniyle soykırımın karar vericileri arasında olduğunun varsayılmasıdır. Wansee Konferansı, Yahudi soykırımının çok önemli aşamalarından biridir. Nazi Alman rejiminin kritik görevlerinde bulunan 15 kişiyle toplanmıştır konferans. Alınan en önemli karar “Nihai Çözüm^{VII}” adı verilen Yahudi soykırımının yol haritasıdır. Eichmann, toplantıya Yahudi tehciri uzmanı sıfatıyla katılmıştır ve soykırımın beyin takımından biri olduğunun kanıtı olarak Wansee Konferansına katılımı gösterilmiştir. Nedir, bu konferansa katılan Nazi yetkililerinden bakanlık müsteşarı Friedrich Wilhelm Kritzinger, Nürnberg Mahkemesi^{VIII}'nde Nazilerin yaptıklarından dolayı utanç duyduğunu söylemiş ve serbest kalmıştır. Irk ve İskân Bürosu yöneticisi Otto Hofmann 25 yıl hapse mahkûm olmuş ama 1954 yılında serbest bırakılmış ve 1982'de ölümüne dek memur olarak çalışmıştır. Wansee Konferansı'nın bir diğer katılımcısı olan Wilhelm Stuckart Nürnberg

^{VII} *Nihai Çözüm: Almanya'nın Yahudilerden temizlenmesi için yürütülen çalışmalara verilen ad. İçeriği Wansee Konferansı'nda şekillenmiştir.*

^{VIII} *Nürnberg Mahkemesi: Nürnberg Uluslararası Askerî Ceza Mahkemesi olarak bilinir. 1945 Ekim ayında ABD, İngiltere, Fransa ve Sovyetler birliği tarafından Nazi liderlerine açılan ceza davasıdır.*

mahkemelerinde kısa bir tutukluluk sonrası serbest bırakılmış ve Helmstedt'de şehir saymanı olarak çalışmıştır. Konferans katılımcısı Gerhard Klopfer Nürnberg mahkemelerinden sonra delil yetersizliği nedeniyle serbest bırakılmış, 1952 yılında Ulm şehrinde vergi danışmanı, 1956 yılında ise baroya kabul edilerek avukat olmuştur. Klopfer, 1987 yılında Wansee konferansına katılıp hayatta kalan son kişi olarak ölmüştür. Konferansa katılan bürokratlardan Georg Leibbrandt savaş suçlusu olarak 1945-1949 yılları arasında tutuklu kaldıktan sonra serbest bırakılmış, ABD'ne yerleşmiş ve öldüğü 1982 yılına kadar bir Alman kültür derneğinde çalışmıştır. Konferansa Herman Goring'in temsilcisi olarak katılan Nazi yöneticilerinden Erich Neumann ise 1945'de savaş suçlusu olarak tutuklanmış, 1948 yılında sağlık sebepleri ile serbest kalmış, 1951 yılında ölmüştür. Öyle anlaşıyor ki, Nürnberg Mahkemeleri, Wansee Konferansının katılımcısı olmayı, soykırımın planlayıcısı ve beyini olmak için yeterli görmemiştir. Bu aşamada Kudüs Bölge Mahkemesi ile Nurnberg mahkemeleri arasındaki "vizyon farkının" ne anlama geldiği dikkatle sorgulanmalıdır.

Eichmann, A takımı içinde yer aldığı iddia edilen bir kişi için zayıf denebilecek bir entelektüel donanıma sahipti; İkinci Dünya Savaşının sebebinin, Alman halkını aşağılayan Versay^{IX} antlaşması ve dünyayı tehdit eden “Komünizm tehlikesinden” ibaret olduğunu düşünüyordu. 1930’larda Almanya’da yükselen faşizmin Avrupalı emperyalist/kapitalist devletler tarafından memnuniyetle izlendiğini, Sovyetler Birliği’nde gelişen sosyalist rejime karşı kullanacakları bir Alman faşizmine çok da soğuk bakmadıklarını, bu nedenle de soykırımı görmezden geldiklerini bilmiyor, bu konudaki kavramsal yaklaşımlara yabancı görünüyordu.

Eichmann, görevi başında olduğu yıllar içinde Almanya, Avusturya ve Polonya kökenli Yahudi cemaatinin ileri gelenleriyle görüşmeler yaptığı bilinmektedir. Nedir, yaptığı görüşmelerde takındığı üslup ve sergilediği kişilik yapısının da istikrarlı olmadığını, savaşın ilerleyen dönemlerinde giderek “zıvanadan çıktığını” gösteren tanık ifadeleri

^{IX} Versay antlaşması: Birinci Dünya Savaşı sonrası itilaf devletleri ile Almanya arasında imzalanan antlaşmadır. İçerdiği çok ağır şartlar nedeniyle Almanya’da ihanet olarak karşılanmış, pek çok tarihçi tarafından Alman faşizminin ve İkinci Dünya Savaşı’nın en önemli hazırlayıcılarından biri olarak kabul edilmiştir.

bulunmaktadır. Örneğin, Almanya'daki Siyonist Örgütü'nün eski yöneticilerinden biri olan Dr. Meyer, sanıkla 1936 ile 1939 arasında gerçekleştirdiği görüşmelerle ilgili olarak ifade vermiştir:

Berlin'deyken, Yahudi temsilciler "şikâyet ve ricalarını sunabiliyorlardı", aralarında bir tür iş birliği vardı. Yeri gelirdi biz ondan bir ricada bulunurduk, yeri gelirdi o bizden bir şey isterdi. O zamanlar Eichmann bizi gerçekten dinliyor ve bütün içtenliğiyle durumu anlamaya çalışıyordu, tavrı çok düzgündü, bana 'Beyefendi' diye hitap ederdi ve oturmam için koltuğu işaret ederdi. Ama Şubat 1939'da her şey değişmişti. Eichmann, Alman Yahudilerinin liderlerini yeni "tehcir" metotlarını anlatmak için Viyana'ya çağırmıştı. İşte yine karşılarındaydı, Rothschild Sarayı'nın giriş katındaki geniş bir odada oturuyordu, bu adam kuşkusuz Eichmann'dı ama bambaşka biri gibi davranıyordu. Görüşmenin hemen ardından, arkadaşlarıma aynı adamla karşılaşp karşılaşmadığımdan emin olmadığımı söyledim. Eichmann'daki değişim öyle berbattı ki... Karşımda dünyayı ben yarattım havasında bir adam vardı. Bizi o kadar saygısızca, o

kadar kaba karşıladı ki. Çalışma masasına yaklaşmamıza bile izin vermedi. Ayakta öylece beklemek zorunda kaldık."

1936'dan 1939 yılına kadar olan sürede Eichmann'ın ve milyonlarca diğer "Eichmanların" köklü bir kişilik değişimine uğradığının nedenlerini anlamadan, Alman Nazi rejiminin kodlarını çözmek muhtemelen olanak dışıdır.

Eichmann'ın emirleri yerine getiren sıradan biri mi yoksa soykırımın başrol oyuncusu mu olduğu üzerine yapılan sığ tartışmaları bir yana bırakıyorum, çünkü büyük resmi görmemize zerre kadar faydası yok. Eichmann davasının adil olup olmadığını, hukukun üstünlüğünün gözetilip gözetilmediğini tartışmak da yersiz. Kaldı ki bir "özel mahkemenin" Nazi rejimini, Yahudi soykırımını ve hatta antisemitizmi yargıladığı; sanık sandalyesine oturtulan Eichmann'ın bir sembol olduğu, İsrail'in dünyaya meydan okuduğu bu davadan çıkan sonuçların akıl ve realite ile yorumlanması akıl dışıdır. Bu tür bir mahkemenin tarafsız olma, iyi adamlarla kötü adamları birbirinden ayırma gayretinin havanda su dövmeye benzediği kanaatindeyim. Burada görmek zorunda olduğumuz

hayati mesele şudur: 1940'lı yılların Almanya'sında, orta sınıf bir aileden gelen, ortalama bir zekaya ve eğitime sahip, psikiyatrik bir bozukluğu olmayan, iyi aile babası bir adam(lar), altı milyon insanın ölümüne sebep olacağı bir statüye erişmiştir. Faşizmin mi toplumsal bir histeri yarattığı yoksa 20. Yüzyıl Almanya'sının toplumsal dinamiklerinin mi faşizmi ürettiği sorusu, köklü bir paradigma değişikliğine gereksinim duymaktadır.

Adolf Eichmann'ın yargılanma süreci bizlere Nazi Almanya'sını daha iyi anlamamızı sağladı. Her şeyden önce faşizmin, birkaç "kötü adamın" marifeti olmadığını, savaşların ve katliamların ağzı salyalı, elleri kanlı, insanlıktan nasibini almamış canavarların işi olmadığını öğretti. Daha da önemlisi; belki en önemlisi, sınıfsal bakış açısına sahip olmayan tezlerin, ideolojik aygıtların sınıfsal hal ve gidişatla nasıl sarmalandığını görmeyen argümanların değersizliği kanıtlandı.

DÖRDÜNCÜ HİKAYE:

Arşimet

Görsel: André Thévet (1584)

Arşimet'in antikitenin en büyük matematikçisi olduğunu, suyun kaldırma gücünü hamamda keşfedince çırlıçıplak sokağa fırladığını ve “buldum, buldum” çığlıkları attığını öteden beri “biliriz”.

Görsel kaynağı: 12 Aralık 2012 Radikal Kitap.

Arşimet hakkındaki bilgilerimizin birçoğu tarihin sisleri arasında kalmış durumda. Muhtemeldir ki, güneş ışınlarını aynalarla yansıtarak düşman gemilerini yaktığına dair hikâyede olduğu gibi abartılmış, uydurulmuş efsaneler, gerçeklerle sarmaş dolaş olmuştur.

Arşimet, yaşadığı çağda matematikçi yanından çok savaş araçları icat eden yönüyle tanınıyor ve

Sicilya’da yer alan Siraküza şehrinde yaşıyordu. Romalılar Sicilya’yı ele geçirmeye kararlıydı, konsül Claudius Marcellus tarafından kuşatıldı Siraküza. İddialara göre, siyaset ve savaşla ilgilenmeyen Arşimet, hemşerilerinin talebi üzerine pek çok etkili savunma silahı icat etmişti.

Günümüzde Siraküza. Kaynak: Pixabay

MÖ 212 yılında Siraküza düştü, Romalılar şehre girdiler. Anlatılanlara göre Romalı Claudius Marcellus, ününü duyduğu Arşimet’in yakalanıp getirilmesini emretmişti. Romalı askerler Arşimet’i bulduğunda yere çizdiği çemberler üzerinde çalışıyordu. Arşimet, çalışmasını engelleyen, yere çizdiği şekilleri bozan Romalı askeri fırçaladı ve orada öldürüldü. Aradan iki bin yıldan daha fazla

zaman geçti, nedir, Arşimet’in Romalı askerlerin yere çizdiği Şekilleri bozmaması için söylediği cümle, savaşa karşı duruőun iki bin yıllık sembollerinden biri oldu:

“Noli Turbare Circulos Meos!” (emberlerime dokunmayın)

KAYNAKLAR

1-Simon Baron-Cohen, *Kötülüğün Anatomisi*, Say Yayınları, 2016.

2-Hannah Arendt, *Kötülüğün Sıradanlığı*, Metis Yayınları, 2017.

3-Eduardo Galeano, *Kadınlar*, Sel Yayıncılık, 2017.

4-Yahudi Soykırımı'nın mimarlarından Adolf Eichmann'ın son mektubu, *Diken İnternet Gazetesi*, 27 Ocak 2016.

5-İvo Molinas, 50. yılında Eichmann davasının bilinmeyenleri, *Şalom Gazetesi*, 21 Nisan 2011.

6-Simon Kuper, *Mata Hari: femme fatale, spy or victim of a moralistic time?*, 20 Ekim 2017, <https://www.ft.com/content/5abb27b4-b38f-11e7-a398-73d59db9e399>.

7-December 11: Eichmann Trial, <http://jewishcurrents.org/december-11-jewdayo/>

8-Ann Kramer, *Dünya Savaşlarında Kadın Casuslar*, Çeviri: Tülin Er, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2014.

9-Jessie Clark, *Luftwaffe and Dachau Experiments, History & The Holocaust*, 04. 06. 2014.

[https:](https://historyandtheholocaust.wordpress.com/2014/06/04/luftwaffe-experiments/)

[//historyandtheholocaust.wordpress.com/2014/06/04/luftwaffe-experiments/](https://historyandtheholocaust.wordpress.com/2014/06/04/luftwaffe-experiments/)

10- Teoman Kozan, *Şafağın Gözü... Mata Hari'nin Hikayesi*, *İnsan ve Sanat İnternet Sitesi*, 14 Nisan 2016.

11- Ercüment Akdeniz, *Mata Hari egzotizmine dönüş*, *Evrensel Gazetesi*, 20 Ekim 2016.

12- Işın Eliçin, *Mata Hari, bildiğiniz gibi değil...*, *Medyascop TV İnternet Sitesi*, 23 Ekim 2017.

13- Gamze Deniz, *Ölüm Yıldönümünde Bir Kadın Casus: Mata Hari Yalnız Başına Dans Etmek*, *Bianet İnternet Sitesi*, 9 Nisan 2003.

14- Naz Melis Zengin, *Hem dansçı hem de casus: Mata Hari'yle tanışın*, *Radikal Gazetesi*, 15 Ekim 2015.

15- Sevil Atasoy, *Mata Hari'yi idama götüren makyaj çantası*, *Hürriyet Gazetesi*, 4 Ocak 2009. <http://www.hurriyet.com.tr/mata-hari-yi-idama-goturen-makyaj-cantasi-10694538>

16- Yahudi Soykırımı'nın mimarlarından Adolf Eichmann'ın son mektubu, Diken İnternet Sitesi, 27 Ocak 2016.

17- Paulo Coelho, Casus, Çev. Emrah İmre, Can Yayınları, 2016.

18-Wikipedia
